

פ ר ו ט ו ר ל כ ו ל כ מ . 33

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג',
י"א באייר תשי"ב - 6.5.52 בשעה 8.40.

ש.ה.

הנוכחים:

ד. בר רב האי - היו"ר
ב. אזניה
ע. איכילוב
ש. בבה
י. בן צבי
י. בר יהודה
ש. גרידי
מ. וילנר
ז. טברסקי
ק. כהנא
ש. לורנס
ע. מימון
ב. מינץ
מ. נורוק
י. קליבנוב
פ. רוזן
א. רזיטל נאור
א. רימלט
ז. שפר

המוזמנים:

מר רוזטי - מזכיר הכנסת
מר צידון - סגן מזכיר הכנסת
גב' ארן - סגן מזכיר הכנסת
מר קרן צבי - מטעם משרד המשפטים

ס ד ר - ה י ו מ

- א. קבלת החלטה בדבר פרסום נאומו של חבר הכנסת וילנר בישיבה מיום 7.2.52.
- ב. מניעת אפשרות של סילופים ב"דברי הכנסת";
- ג. בחירת סגן יושב ראש הכנסת;
- ד. בקשת חברת הכנסת א. רזיאל לדון באינצידנט שאירע בישיבה מיום 3.4.52.
- ה. הצעת חבר הכנסת בר-יהודה בדבר סמכויות יושבי-ראש הוועדות למתן הוראות למשרדי הממשלה.

היו"ר ד. בר רב האי:

בענין נאומו של חבר הכנסת וילנר, התבררו במשך הדיון כאן שתי השקפות: 1. פרוטוקול ישיבות הכנסת חייב להיות מלא ואין רשות לאיש להוציא מתוכו דבר, פרט למקרים כאשר נימוקים בטחוניים מחייבים זאת, או כאשר מופיעים ש ביטויים שאינם מקובלים כלל בתורה חרבותית; 2. ללא תלות בהשקפה העקרונית על אופיים של הפרוטוקולים מישיבות הכנסת, יש למחוק במקרה מיוחד זה פסוק מתוך נאומו של חבר הכנסת וילנר, כפי שהוצע.

מ. וילנר:

מאחר שתוך כדי ויכוח על נושא זה התברר עוד יותר כי אין כל בסיס עקרוני המאפשר שינוי מכאט של נאום חבר הכנסת, אני מבקש לדון תחילה בסעיף הנוגע למחותם ואופן עריכתם של "דברי הכנסת" בכללם, ולקבל החלטה ביחס לנאומי זה בהתאם להחלטה שתקבל לגבי אותו סעיף. במקרה שהצעה זו לא תתקבל, אני מבקש שהיושב-ראש יטביר לפני ההצבעה על איזה בסיס חוקי נשענת ההצעה למחוק משפט מדברי, היות והחלטה מעין זו מהווה תקדים.

היו"ר ד. בר רב האי:

אני מתנגד גם כן למחיקת פסוק אחד מדברי חבר הכנסת וילנר, אולם אינני מציע להתנות החלטה זו בהחלטה שתקבל לגבי "דברי הכנסת" בכללם, היות ובעיה זו, שהיא רחבה הרבה יותר, אציע להעביר לבירור בוועדת משנה מיוחדת.

ע. איכילוב:

אני רוצה להעמיד להצבעה את ההצעה הבאה: 8 "ועדת הכנסת קובעת כי אין למחוק בשום פנים מפרוטוקול הכנסת דברים שנאמרו על ידי חברי כנסת ואשר אמירתם אינה בניגוד לחוק ולסדר המאשרים. דברי חבר הכנסת וילנר, שנאמרו מיום 27.2.52, אם כי אינם סותרים את החוק והסדר הקיים, יש בהם משום הטלת עלילה על ציונים באירופה המזרחית ועל ידי כך גם מסוכנים לבטחונם. לפיכך מחליטה ועדת הכנסת למחוק מלים אלו."

היו"ר ד. בר רב האי:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה חבר הכנסת וילנר לדון על כך רק לאחר שתקבל החלטה לגבי סעיף ב. של סדר היום.

ההצעה נתקבלה

ב. מניעת אפשרות של מילומים ב"דברי הכנסת"

=====

י. בר יהודה:

אני מציע לקבוע שלושה דברים: א. קביעת אחראי לפרוטוקול. אני מציע שהנשיאות תקבע אדם מתוך מזכירות הכנסת שיהיה אחראי אישית לפרוטוקול; ב. חברי כנסת יכולים להכניס רק שני סוגי תיקונים בנאומיהם: תיקונים של טעויות שמיעה או השמטות שנעשו על ידי הקצרה, ותיקונים סיגנוניים שאינם משנים את תוכן הדברים אפילו שינוי קל ביותר; ג. אם אדם טעה או נכשל בפליטת-פה, יוכל לחזור בו רק מעל לבמת הכנסת ולא למחוק את הדברים אחרי כן.

פ. רוזן:

אני מניח כי לנשיאות היה ידוע גם עד א כה הצורך באחראי לפרוטוקול ושהיא דאגה לכך.

האפשרות של מחיקת דברים הניתנת לחברי כנסת, מכוונת למחיקה סמלית בלבד ולא פיזית, כך שבפרוטוקול ושומים גם הדברים עצמם וגם הבקשה וההחלטה למחוק אותם; זה אמור הן לגבי מקרים בהם מבקש חבר כנסת לחזור מדבריו והן לגבי מקרים בהם מחליט הפרלמנט כי הדברים שנאמרו אינם ראויים להופיע. מחיקות כאלו יכולות להיעשות אך ורק מטעמים בטחוניים. אני מסכים שהעניין יועבר לדיון נוסף בוועדת משנה.

היו"ר ד. בר רב האי:

אני מציע להטיל על ועדת המשנה לענייני התקנון להוסיף פרק קצר וברור אשר יקבע את תחומי זכותו של הנואם לשנות את דבריו בשעת ההגהה וכן באילו מקרים ובאיזו צורה רשאית הכנסת להחזיר בטכסט של דברי הנואם.

א. רוזאל נאור:

אני רוצה להעיר על הצורך במסיחה מצוייקת של כותרות הדיונים או ההצעות. הנוהג של שינוי דברי הנואמים לאחר אמירתם הפך כמעט קבע והגיע אפילו עד לידי כך שתבר כנסת אחד משנה את הדברים שנאמרו על ידי חבר כנסת שני. בנוהג זה יש להפסיק. יחד עם זאת יש להחזיר תיקון הדברים במקרה שהקצרה פסח על חלק מהם בגלל מהירות הדיבור של הנואם, או במקרים של טעויות שמיעה. אין לתקן תיקונים המשנים באופן מהותי את תוכן הדברים שנאמרו בכנסת.

מ. וילנר:

ישנם מקרים רבים של השמטות וטעויות שמיעה שהכרת לתקנם, אשר למחיקות מנימוקים בטחוניים, אני חושב כי מותרת רק מחיקת דברים שהם בבהינת גילוי סודות צבאיים, אך הערכות על ענייני בטחון הן זכותו של כל אחד ואחד ואינן מחייבות.

ההיעה לאפשר מחיקת מלים שאינן מקובלות בחברה איננה ברורה, באשר לא מוגדר בדיוק אילו מלים נכללות בסוג זה והחלטה מעין זו עשויה לפתוח פתח למחיקת מלים שונות שאינן נעימות למישור. על כל פנים, אני מציע לכלול בתקנון סעיף אשר יקבע כי אסור יהיה למחוק כל משפט או מלה המבטאים עמדה פוליטית או אצ הערכה לעניינים פוליטיים ומפלגתיים.

א. רימלט:

מלבד הנואם עצמו ישנו עוד גורם
העורך את דבריו: "עורך דברי הכנסת".
לדעתי כדאי לשמוע מפיו מה הם עקרונות העריכה.

י. בן צבי:

אש שהנואם חוזר על דבריו ובכתב יש
צורך להשמיט זאת. יש גם לפעמים שאדם משתמ
בביטויים מיוחדים לו שאין לחקנם. לעומת זאת, אני חושב כי יש צורך לפעמים להשמי
דברים מן הפרוטוקול לא רק מטעמים צבאיים, כי אם גם עלילות-שוא פרובוקטיביות
שאינן נוגעות לצבא. לא יוכל להיות דין אחד לגבי כל המקרים ויהיה צורך
בשיקול דעת. יש לדון על כך בדחיפות בוועדת הכנסת או בגוף אחר. אין אני
חושב שכל מילה הנאמרת חייבת להיות רשומה, גם אם אחרי כן מחליטים למחוק אותה.

י. אורי:

אני מחלבט עדיין בשאלה אם "דברי הכנסת"
צריכים להזדהות עם הפרוטוקול או לא.
ישנם נאומים הנשמעים יפה מאד אולם אינם ניתנים להדפסה אלא לאחר עריכה.
אני חושב שב"דברי הכנסת" אריכה להיעשות עריכה סגנונית של דברי הנואמים, אם
כי לא עריכה של תוכן. דברים הנאמרים בכנסת, אשר אחרי-כן הנואם חוזר בו
מאמירתם, צריכים להכלל בפרוטוקול, אולם אינני יודע אם הם צריכים להכלל
גם ב"דברי הכנסת", אם הוחלט למחוק אותם.

אשר לדברי חבר-הכנסת וילנר בנואם
הנידון, אינני רואה אותם כהערכה, כי אם כעלילה על ציונים ועל עם ישראל שהם
גנבים או עוסקים בשוק-שחור, ואני חושב שאנו מצווים להגיב על כך. אם לא
נעשה כן, תהיה בכך משום הזדהות ולא יבלוט שזו היא דעת יחיד. משום כך באה
הדרישה למחוק, וגם זו נרשמה בפרוטוקול.

ב. אזניה:

אני מציע שכל הדיון על נושא זה יועבר
לוועדת המשנה לעניני התקנון, באשר ענין
זה הוא חשוב ביותר ואי-אפשר להחליט בו ללא שיקול-דעת רב. שיקולי הראשון
הוא כי זכות העריכה העצמית וזכות העריכה של הנשיאות צריכה להיות הרבה יותר
רחבה מאשר בא כאן לידי ביטוי בדברי חבר-הכנסת רוזן.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מציע שלאור הוויכוח אשר התנהל
בוועדת הכנסת יוטל על ועדת המשנה לעניני
התקנון להכין פרק הנוגע לסטנוגרמה של הכנסת ול"דברי הכנסת". כן יוזמן
בשעת הדיון על "דברי הכנסת" האחראי על עריכתם, כדי לשמוע אילו הם העקרונות
לפיהם נערכים "דברי הכנסת". אם בוועדת המשנה יתגלו בשעת דיון זה חילוקי-
דעות בשאלות הטעונות ~~הקבלה~~, יובא הדבר לוועדת הכנסת.

ב. אזניה:

הצעתי היא: "ועדת הכנסת מחליטה
להעביר לוועדת משנה לעניני תקנון את
כל בעיית עריכת הפרוטוקול ו"דברי הכנסת" וכל הבעיות הקשורות בכך; שנית,
מכיוון שענין זה נמסר לדיון בוועדת המשנה לעניני התקנון והוא נתון לשיקול
בה, מחליטה ועדת הכנסת לא למחוק את ^החבר-הכנסת וילנר ולפיכך אין לעכב עוד
את פרוסום גליון "דברי הכנסת".

ה צ ב ע ה
=====

ההצעה נתקבלה.

ע. איכילוב:

אנו מבינים את כוונת הוועדה לשמור על
הסדר בכנסת אולם זה אינו משחרר אותנו
מן הצער שנגרם לנו על-ידי דבריו של חבר-הכנסת וילנר.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אין בהחלטה ועדת הכנסת משום קביעת עמדה
לגבי עצם דברי חבר-הכנסת וילנר.

ג. בחירת סגן יושב ראש הכנסת
=====

היו"ר ד. בר רב האי: ועדת הכנסת הביעה את רצונה שלפנא קיום

הדיון בוועדת הכנסת, יכנס יושב-ראש

הוועדה החיצונה של ראשי הסיעות על מנת לנסות להגיע לידי הסכמה ביחס
לבחירת המועמד.

המועמד שהוצע על ידי מפ"ם לתפקיד זה היה חבר הכנסת
רובין. התנגדו למועמדות זו נציגי מפא"י והפרוגרסיביים מטעמים שונים;
בא-כח הציונים הכלליים הודיע שסיעתו תימנע מהצבעה היות ומפ"ם נמנעה
מהצבעה בשעת בחירת המועמד שלהם לנשיאות; הסיעות הדתיות הודיעו
כי הן תאפשרנה לחבריהן להצביע באופן חופשי; הסיעה הקומוניסטית תמכה
במועמד מפ"ם.

בישיבה השניה שכונסה החברר כי לא חלו כל שינויים
בעמדת הסיעות וכי מפ"ם עומדת על הצעתה זו.

י. בר יהודה:

למעשה אין אנו מנהלים את עניני המוסד

שלנו לפי חוקים כתובים בלבד, כי הכתוב הוא

מועט מאד. הרבה דברים מתנהלים לפי נוהג, כל זמן שלא הוחלט על שינויים.

הנוהג שהיה קיים בכנסת הראשונה וקיים גם בכנסת השניה הוא, שאם כי סגני

יושב-ראש הכנסת נבחרים אישית, הם מוצעים סיעתית. משום כך היו מחליטים רק על

מספר הסגנים ועצם המספר שנקבע קובע באילו סיעות ייבחרו הסגנים - שאם

לא כן, אפשר היה להציע מועמד גם מן הסיעה הקטנה ביותר ובמקרה שהוא באופן

אישי היה מתאים יותר, היו בוחרים בו.

היות ודנו גם על אישיותו של מועמד מפ"ם, אני רואה את

עצמי רשאי לתת גם איזו הערכה שהיא לשאר המועמדים. בכנסת השניה, למשל,

הציעה מפא"י כמועמד שלה לסגנות היושב-ראש אדם, שבעיני ובעיני כל חברי

היתה הצעתו לתפקיד גבוהה כל כך, השלום בעד הסכמתו להשחתת בשבירת הקיבוץ

המאוחד. דבר זה אנו רואים כאחד הפשעים הציבוריים הגדולים ביותר של מפא"י

בתקופה האחרונה בארץ. אולם, מאחר שקבענו כי הסיעה קובעת על אחריותה

מי יהיה בא-כחה, לא הרשינו לעצמנו להעריך את אישיותו - לא לפרוטוקול

ולא בהצבעה. אני מניח כי ידוע לכם שהייתי יכול להמשיך בהבאת דוגמאות, אולם

לא אעשה זאת.

מבחינה זו, התנהגות הסיעות שנהנו מהסדר זה והסכימו לו

בשעה שהן נהנו ממנו, איננה הוגנת. אינני רוצה לומר אף מלה ביחס למועמד;

סיעתי החליטה על כך וזה מספיק. אני מבקש לא לשבור את הנוהג, אך במקרה

שתחליטו לשבור אותו אדרוש כי תאפשרו לנו לנהוג כך גם לגבי אלה שכבר

נבחרו, ולהביע את דעתנו ביחס לבחירת כל חברי הנשיאות.

פ. רוזן:

בהצבעה העיקרית הצביעה סיעתנו נגד כל הסגני

כך שעכשיו לא נוכל להצביע בעד סגן זה.

היו"ר ד. בר רב האי:

מבחינה פורמלית הנוהג הוא שוועדת הכנסת צ

צריכה להביא לישיבת הכנסת הצעת מועמד.

אם לא חל שינוי בעמדת המפלגות מאז הישיבה האחרונה, הרי תוצאת ההצבעה כאן

ברורה. ועדת הכנסת לא תוכל להביא למליאה שום הצעה. יושב-ראש הוועדה

יודיע על כך למליאה כאשר יושב ראש הכנסת יעלה ענין זה לדיון. ועדת הכנסת צ

מכירה, כמובן, בזכותה של מפ"ם להציע מועמד אחר במקרה ומועמדות זו לא

תתקבל על ידי הכנסת.

ב. אזניה:

אני רוצה להביע התמרמרות חמורה ביותר

נגד הפיסקה בדברי חבר הכנסת בר יהודה

אשר נגעה למועמדותו ואישיותו של נציג מפא"י בתפקיד סגן יושב ראש הכנסת.

בעיה הפילוג בקיבוץ המאוחד היא בעיה של הערכה ציבורית. כשם שרשאי

חבר הכנסת בר יהודה להעריך את חברי מפא"י כאשמים בפילוג, כך רשאים אנו

להעריך את האשמה בפילוג הקיבוץ המאוחד כאשמת המוטלת על הרוב, שלמרות בקשתו

הדחופה ברגע האחרון, דקות מספר לפני ההצבעה, לדחות את ההחלטה שגרמה לפילוג

לא נענו. לא נגד זה אני מביע את התמרמרות, כי זה ענין של הערכה ציבורית

הנחונה לרשותו של כל אחד ואחד; אני מתמרמר על כך שחבר הכנסת בר יהודה

מכניס אינסיוואציה כאילו ישנו בכלל משהו הקשור בפרטים לחברי הכנסת הראויים

מבחינת מעמדם האישי ומבהינת עברם הציבורי לרמה גבוהה בכנסת, וקושרים את

ההצעה למעמד זה עם איזו עמדה ציבורית שהיא של המועמד. אני רוצה בכך ירידה

חמורה מאד של רמתנו הציבורית וכופר במציאת איזה שהוא פרס בעבר או בהווה,

ובקיום איזה קשר שהוא בין דעות במלחמת ציבוריות לבין מתן הצטיינות ציבורית.

ד. בקימת חרות הכנסת רזיאל לדרן בתינוטידנט שאירע בישיבת הכנסת

ביום 27.2.52

א. רזיאל נאור: ברצוני להעיר קודם כל שרצוי לברר אינצטנטים ללא השהיות, כי לאחר שעובר זמן כה רב

אין זוכרים אפילו על מה המדובר. במקרה הנידון האיעה התרגשותו של חבר הכנסת לביא בישיבת הכנסת עד לידי כך שהוא הרשה לעצמו לקרוא לעומתי כי אני "צורחת כמו בשוק". לא אערער על זכויותיו ואישיותו של חבר הכנסת לביא, אולם אינני מוכנה לשמוע בכנסת ביטויים כגון אלה מפיו והייתי מגיבה באותה צורה גם אילו היו הדברים נאמרים כלפי מישהו אחר. אני חושבת שעל ידי כך תולל כבוד הבית הזה ולא כבודי אני. באותה ישיבה היה יושב-ראש שמתפקידו היה להעיר לחבר הכנסת לביא על כך, אך הוא לא עשה זאת. משום כך דרשתי שיהקיים בירור בשאלה זו.

היו"ר ד. בר רב האי: אני מסיק כי ערעורה של חברת הכנסת רזיאל

בא על אי-הגבתו של היושב-ראש על הערתו של חבר הכנסת לביא. דברים שאינם נאמרים בפני הרמקול אינם מגיעים תמיד לאזניו של היושב-ראש, ללא כל קשר עם יחסו לקריאת הביניים. יש להביא בחשבון את האפשרויות האובייקטיביות המקשות על הגבת היושב-ראש לקריאות ביניים. אשר לעצם העניין, כולנו שותפים להערכתה של חברת הכנסת רזיאל ומשתתפים בצערה שאירע מקרה זה.

י. אורי: הפניה היא נכונה, אולם יש לפנות גם אל חברי הכנסת שיימנעו מקריאות ביניים כאלו.

ה. הצעת חבר הכנסת בר-יהודה בדבר סמכויות יושב-ראש הוועדות

למתן הוראות למשרדי הממשלה

י. בר יהודה:

העניין הוא בכך שיושב-ראש ועדת החוץ והבטחון, חבר הכנסת מאיר ארגוב, נתן לפקיד ממשלה הוראות בחור מזכיר מפא"י והם ראו לעצמם חובה להוציא לפועל את הוראותיו. כאשר אוחז פקיד נתפס בדבר הוא טען שקיבל את ההוראות מיושב-ראש ועדת החוץ והבטחון. מאחר ששאלה זו התעוררה, אני מציע לקבל כאן החלטה: או שיושב-ראש כל ועדה של הכנסת רשאי לתת הוראות, בגבולות שייקבעו, לפקיד ממשלה, או שזכות זו אינה נתונה לאיש. ההוראה בקשר אליה נתעוררה הבעיה, היחה הוראה ארגוב לצנזור לעכב פרסום דברים מסויימים, והצנזור ראה חובה לעצמו להוציא לפועל את ההוראה. אם דבר כזה אפשרי, צריך לקבוע זאת כחוק; אם לא - יש לקבוע כי גם מזכיר מפא"י אינו יכול לתת הוראה כזאת וכי הפקיד שעשה זאת הפר את חובותיו בחור פקיד ממשלתי.

היו"ר ד. בר רב האי:

אין כל ספק שיושב-ראש ועדות הכנסת אינם רשאים לתת הוראות לפקידים. הכתובת אאאא היחידה לפניו של יושב-ראש הוועדה בעניינים הנוגעים למשרד מסויים, הוא השר הממונה על המשרד. סמכויותיו של יושב-ראש ועדה נוגעות רק לפרסום הדיונים בוועדה בעתונות או בצורות אחרות.

ש. בבה:

יושב ראש ועדת החוץ והבטחון גם קרא במקרה זה למסיבת עיתונאים מבלי שישיה רשאי לעשות זאת.

ב. אזניה:

זה נושא חדש שאינו עומד לדיון.

ש. בבה:

אין אנו צריכים להחליט כאן אם פקיד ממשלתי מוסמך לקבל הוראות מיושב-ראש של ועדת הכנסת. מדובר על מקרה מסויים שיושב-ראש ועדה מסויימת חרג ממסגרת מקובלת. אני מציע שוועדת הכנסת תקבע כי התנהגות יושב ראש ועדת החוץ והבטחון חרגה מסמכויותיו.

י. בר יהודה:

אני מוכן להסתפק בהצעת ההחלטה של היושב-ראש. עם זאת אני רוצה להודיע כי חבר סיעתי

י. בר יהודה:

בוועדת החוץ והבטחון יקום ויודיע בישיבתה הראשונה של הוועדה על החלטה פרינציפיונית זו ועל המסקנות הנובעות ממנה לגבי יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון בעקבות המקרה הקונקרטי הזה.

אני מוכן להודיע בכתב על החלטה זו ליושב-ראש כל הוועדות.

היו"ר ד. בר רב האי:

= = = =